

מסורת הש"ס

(א) גירסת ה"ר"ר והר"ש שנות סבינה לא תעשה מגלה, (ב) ולעיל ב: וש"נ, (ג) עירובין 15: (ד) ג"ז שם חגיגה טו: חולין פ"ה, (ה) דקדוקין 10: ושם אמת בני ישראל וסמך ב"י סומכין וכו', (ו) נפחוספות דעירובין 15: ד"ה וסמך ספרה לא גרסו דברי ר"י ע"ש, (ז) [מקס] פ"ב ה"ב, (ח) ע"י מהרש"ל ע"י ד"ה עירובין 15: ד"ה מכל בת שאלו, (ט) וע"י מוס' עירובין 15: ד"ה דלמא, (י) רש"י, ד"ה

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל ואמרת אלמם אדם כי יקריב מכם קרבן ל' מן הבמה מן הקדש ואת הקדש יקריבו את

גליון הש"ס

גמ' ואין בנות ישראל נסמכות. ע"י נמנות דף 55 ע"ב תד"ה יד: תוס' ד"ה הא ר"י וכו' ומתורות וכו' על פ"ע שו"ת. ע"י נמנות אשכ"ז ספ"ג דקוסה: בא"ד דא"ר רסומה פטור מדאורייתא מדרבנן מיהא חייב. ע"י מגילה דף כד ע"א תד"ה אין שלם ראה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' בשבת ואין ת"ר לומר תל"מ (לגירסת ה"ר"ר והר"ש): [ב] שם (אלמא כ' עד לא אמרין תקעו) תל"מ וכו' והדר שבת לא כ"ה גירסת ה"ר"ר והר"ש:

מוסף רש"י

הא נשים מעבדין. אע"ג דלא חלו יומי הא דתמידי שמואל (לעיל כט): יאזא תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה, מיהו נראה כמקסימות (עירובין צו): דבר אל בני ישראל וסמך. אלס כי יקריב מכם קרבן ל': וכתיב בזה"ל ענינו (חגיגה סו): נשים סומכות רשות. ואש"ג דלא מיחייב, ולא אמרין עובדה שובתה נקדשים (חולין פה).

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לג.

ואין חוסכים אוסו. אס צא לתקנו לא דבר שהוא משום שנות כלי שאין דרכו לחתוך צו שופרות כגון מגלל שרפ"א צע"ז דמיקון כללחר יד הוא ואין צו אלל משום שנות: **סניא.** דדרכו צדק והוי מלאכה גמורה: תינוקות הוא דלא מעבדין דצעי לחנוכיהו:

הא נשים מעבדין. דפטורות לגמרי למנות עשה שהזמן גרמא הוא וכי תקעי איכא צל מוסיקא: **בני ישראל מומיין.** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וגו' וכתיב בזה"ל ענין וסמך ידו וגו': **סומכות רשות.** אלמא אף על גב דפטריניהו קרא ליכא איסורא וה"ה למנות עשה שהזמן גרמא:

קטן

ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה: **משום שבות מגלל לא תעשה סכינא** השתא משום שבות אמרת לא לא תעשה **מיבעיא** ^(א) זו ואין צריך לומר זו קתני: אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן: מים או יין אין מי רגלים לא מתני' מני אבא שאול היא דתניא אבא שאול אומר מים או

יין מותר כדי לצחצחו **מי רגלים** אסור מפני הכבוד: אין מעבדין את התינוקות מלתקוע: הא נשים מעבדין והתניא ^(ב) אין מעבדין לא את הנשים ולא את התינוקות מלתקוע ביום טוב אמר אביי ל"ק הא רבי יהודה הא רבי יוסי ורבי שמעון ^(ג) דתניא ^(ד) דבר אל בני ישראל ^(ה) בני ישראל סומכין ^(ו) ואין בנות ישראל סומכות דברי ^(ז) רבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים סומכות רשות: אבל מתעסקין בהם עד שילמדו: אמר רבי אלעזר ^(ח) אפילו בשבת תנ"ה ^(ט) מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעבדין התינוקות מלתקוע ^(י) בשבת ואין צריך לומר ביום טוב הא גופא קשיא אמרת מתעסקין בהן עד שילמדו עכובא הוא דלא מעבדין הא לכתחלה לא אמרין תקעו לא קשיא כאן בכטן

הא רבי יהודה הא רבי יוסי. אומר ר"ת אע"ג דסתם מתינין כרבי יהודה הלכה כר' יוסי דנימוקו עמו ומעשה רב דהמואל תפלין (עירובין דף 15: ושם) מיכל בת שאול היתה מנחת תפלין ואשתו של יונה שהיתה עולה לרגל והוא עובדא דפרק אין דורשין (חגיגה

דף טו: ושם) דהבאנוהו לעזרת נשים וסמכו עליו נשים כדי לעשות נחת רוח לנשים ^(א) ומותרות לצדק על מלות עשה שהזמן גרמא אע"ג דפטורות מן דבר המלאכה הדיא ומתעסקות בהן כמו מיכל בת כושי שהיתה גם מצרכת ומדע דאמרין פרק החובל ^(ב) ק"ק דף 10: אמר רב יוסף מעיקרא אמרי מאן דאמר הלכה כרבי יהודה עדינא יומא טבא לרבנן דלא מיפקדא ועדינא ואס צמקוס דפטור מן הדבר ועושהו אסור מלצדק אס כן אמאי עדינא יומא טבא והלא היה מפסיד זכרות לזית ולולב ותפלין ומגילה ונר חנוכה וסוכה והצדלה וקדוש היום וזכרות של ק"ש שחרית וערבית וכל הזכרות כולן ואמרין צ"ה המניח ^(ג) שם דף 10: האי מאן דצעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דזכרות ועוד אמרין פרק ערבי פסחים ^(ד) דף קטז: סומא פטור מלומר ההגדה ופרק מרז יוסף ורב ששת דהוי אמרי אגדתא כל חד וחד צבייתא ומדמוציא אחרים ידי חובתן

שמע מינה דמחייבין ומשני משום דקסברי מנה צומן הזה דרבנן אלל ממנה שהיו מצרכין לא מדקדק מידי שמע מינה היכי דפטרי שרי לצרכי ומשום דמצדכ צרכה שאינה צריכה וקעבר משום צל תשא ליכא דהדיא דרשע דרבנן דהא אמר צפרק מי שמתו ^(ה) זכרות דף כה: ספק קרא אמת ויצי ספק לא קרא חור וקורא ולא אסרין מספק משום לא תשא ומוציא שם מים לצטלה דאסרין צ"ה דתמורה ^(ו) דף 7: מדכמיז את ה' אלהיך מירא הני מילי צלל צרכה ומיהו אין כל כך רחיה מסומא לאשה ^(ז) דלע"ג דסומא פטור מדאורייתא מדרבנן מיהו חייב כדמוכח הדיא דערבי פסחים דמשני קסברי רב ששת ורב יוסף מנה צומן הזה דרבנן ולכן היו יכולין להוציא אחרים ש"מ דאינהו נמי מדרבנן וכיון דמחייבין מדרבנן יכולין לצדק כמו צנר חנוכה וכל מלות דרבנן ומיהו יש לדחות דרשות יכול להוציא צר חיוצא דרבנן כמו קטן דמצדכ לאציו צפרק מי שמתו ^(ח) זכרות דף כ: ועולה למנין שצעה ומוציא אחרים ידי חובתן צמגילה לר' יהודה דמתנן צמגילה ^(ט) דף 10: אלל ש' לדקדק דמתנן צפרק הקורא את המגילה עומד ^(י) שם דף כד: ושם ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע משמע הא ראה אף על גב דנסתמו עיניו פורס ואמאי והא פטור רבי יהודה סומא מכל המלות שבתורה צפרק החובל ^(יא) דף 10: אלל אי מדרבנן חייב ניהא ומש"ה היה שמח רב יוסף צמאי דמדאורייתא לא מיפקד ועביד משום הכי היה יכול לצדק בכל מלות ויכול לומר וזויו כיון דמחייבין מדרבנן כדאמרינן צ"ה צמה מדליקין ^(יב) שם דף כה: היכן זוונו מלתא אלל אשה אפילו מדרבנן לא מצינו שמהו עשה שהזמן גרמא ^(יג) דף 10: גבי נשים חייבות צדקוהו היום דצעי למימרא מדרבנן ופרקי עלה ^(יד) דל"ח: כל מלות עשה שהזמן גרמא נחייבין מדרבנן ולענין סוכה מוכח בדיא צריש סוכה ^(טו) דף 10: דאפילו מדרבנן לא מיחייבא היכי אמרה וזונו ומיהו צירושלמי משני שניא אחרתא אקושיא דרבי יהודה אדר' יהודה דכל שלא ראה מאורות דפרקי לה צירושלמי ומשני לה ציושב צבית אופל כך אני אומר היושב צבית אופל לא יפרוס על שמע משמע שר"ל שלא ראה מאורות מימיו שגולד צמעה ואינו סומא וצמגילה נמי פריך לה צירוש' עלה דהדיא ואין גרסות הירושל' מכוונות לא צמכות ולא צמגילה ומיהו בגמ' דידן צמגילה ^(טז) דף כד: לא משמע הכי אלל משמע דמיייר צסומא ממש דמפרש טעמא דר' יהודה משום דאינו נהנה מן המאורות ומפרש ורבנן אית ליה הנאה כר' יוסי שראה סומא ואצוקה צידו ואמר לו בני אצוקה זו למה אמר לו כל זמן שאצוקה זו צידו רואין אותי בני אדם ומצינים אותי מן הפחתים ומן הצרכנים וצאדם שרואה יפה אלל שגולד צמעה ולא ראה מאורות מעולם לא שייך הא טעמא ולפי מה שפי' דסומא חייב מדרבנן ואשע פטורה י' ליתן טעם דצדק דחמירי רבנן צסומא משום דהוי מייא דבר חיוצא ועוד שלא יראה כנכרי דאס פטרת ליה בכל מלות מנאל דאינו נוהג צמורת ישראל כלל אלל אשה אי פטרת לה בכל מלות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מלות דמחייב צהו ור"י צ"ר יהודה מציא רחיה דנשים מצרכות על כל מלות עשה שהזמן גרמא מדרבנן ^(יז) דף 10: וכל עולה למנין שצעה ואפי' קטן ואש"ג דלשה אינה מלווה לעסוק צמורה כדאמר צפרק קמא דקדושין ^(יח) דף 10: וצריש בכל מעבדין ^(יט) עירובין 10: ואור"מ דאין זו רחיה דזכרת התורה לפניה ולאחריה לאו משום תלמוד תורה שאפילו צדק צרכת הערב נא או נפטר צאהבה רבה חוזר ומצדק מדע צמקוס שאין לוי כהן קורא צמקוס לוי ומצדק אע"פ שכבר צדק צקריאה ראשונה ועוד דאיכא למימר דהא דלשה עולה היינו צאמנע שלא היו רגילים לצדק כדאיתא צפרק הקורא את המגילה עומד ^(כ) דף כה: תנא פותח מצדק לפניה וחומר מצדק לאחריה והאידנא כולה מצרכין גזירה משום הנכנסים ומשום היוצאים ומיהו עולין שצעה משמע צסוק שצעה ומקטן ומותר צרכת המזון אף על פי שהוא פטור אין רחיה לאשה דקטן צא לכלל חיוצ ויציז לחנוך ואינו מזהיר על לא תשא ^(כא):

תניא נמי חבי מתעסקים בהם. שני גרסות כחוצים ומתוך פ"ה משמע שכן היה הגירסא מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו צשבת ואין מעבדין התינוקות מלתקוע צשבת ואין צריך לומר צ"ט הא גופא קשיא אמרת מתעסקין עד שילמדו אפילו צשבת אלמא לכתחילה אמרי' ^(א) [תקעו] והדר תני אין מעבדין עיכוי הוא דלא מעבדין הא לכתחילה לא אמרין וזלי תקעו ל"ק כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך ופי' בקוטנרם שהגיע לחינוך מתעסקים צהן עד שילמדו וכו' שאין מעבדין ודבר מימה הוא האין יכול לומר דבקטן שהגיע לחינוך מתעסקים ואפילו צשבת והלא אין מלות היום צשופר ועוד דגבי קטן שלא הגיע לחינוך קתני אין מעבדין מלתקוע צשבת אלל לכתחילה לא אמאי הא אפילו צהגיע לחינוך שרי להתעסק צו כדי שילמדו ומיהו י"ל לפי' דהא לכתחילה לא אמרי' לכו תקעו היינו דאין צריך לומר להם תקעו דלא מחייב ללמדו כיון דלא הגיעו לחינוך אלל איסורא ליכא וגרסה לוי איפלא דקטן שהגיע לחינוך אין מעבדין צשבת אלל לכתחילה לאו אמרין לכו תקעו כיון דאיכא איסורא דרבנן ומכל מקום לא מחייב להפרישו דאי לא צבת היה מלות היום צשופר וקטן שלא הגיע לחינוך מתעסקים כלומר שרי להתעסק אפילו צשבת ולאו משום דמחייב להתעסק וגירסא אחרת הכתוב צספריס מוכחא כפירוש זה ככתוב צהן עד שילמדו אפילו צשבת ואין מעבדין את התינוקות מלתקוע צ"ט הא צשבת מעבדין הא אמרת רישא אפי' צשבת אין מעבדין ל"ק כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך ואש"ג דתניא צבימות צ"ה חרש ^(ב) דף קה: לא יאמר אדם לחינוך הצא לי מפתח הצא לי חותם אלל מניחו תולש ומניחו וורק ומוקי לה אציי תולש צעאץ שאינו נקוב חורק צכרמלית דרבנן כי היכי דלא תפשוט מינה דקטן אוכל נצילות אין צ"ד מלואין להפרישו משמע דאיסורא דרבנן נמי לא ספיין ליה צידים מכל מקום שרי להתעסק צו לתקוע אפי' צשבת כיון דזמנין איכא מלות צתקיעת שופר ולא דמי לשאר איסוריס וכמו שפי' מוכח צריש ערכין ^(ג) דף 10: ושם) דהדיא: דמעבדין מתוקמא צהגיע לחינוך דאמרין התם הכל חייבים צתקיעת שופר לאחיי קטן שהגיע לחינוך דתנן אין מעבדין התינוקות לתקוע:

שיעור

עין משפט גר מצוה

בו א מיי פ"ה מהל' שופר ה' ד טו"ע א"ח ס' תקפו סעיף כג: **בו ב מיי פ"ב שם ה' ז** טו"ע א"ח ס' תקפט סעיף 1: **בו ב מיי פ"ג מהל' מעשה הקרינות ה' [ה] ח סמך עשין קפט: בו ב מיי פ"ב מהל' שופר הלכה ז טור א"ח ס' תקפט:**

לעזר רש"י

רש"י. א. מכל, מוקדרי.

רבינו חננאל

ואין חותכין אותו כול'. אוקימנא הכי אין חותכין השופר בדבר שהוא משום שבות כגון מסא או סכינא וכיוצא בה, וכ"ש בדבר שהוא משום לא תעשה כגון מגל שהוא עשוי לקצור בו, והקצירה היא מאבות מלאכות שוראי אסור. אבל אם רצה לתת לתוך שופר מים או יין יתן כאבא שאול דאמר מים או יין מותר כדי לצחצחו, מי רגלים אסור מפני הכבוד. הא דתניא אין מעבדין לא את התינוקות ולא את הנשים דמתקוע ביום טוב, ר' יוסי ור' שמעון היא דאמר נשים סומכות רשות. והא דתנן [אין] מעבדין את התינוקות מלתקוע) כרבי יהודה דאמר דבר אל בני ישראל סומכין התינוקות מלתקוע) כרבי אבא מתעסקין בהן עד שילמדו, אמר ר' אלעזר ואפי' בשבת. ואסיקנא למדרין אותן לתקוע אפי' בשבת, ודוקא להתלמד אבא שלא להתלמד לא,

(א) נראה דל"ל דאין מעבדין את התינוקות מלתקוע הא נשים מעבדין כרבי יהודה וכו'.